

Inspectierapport Openbaar Lichaam Bonaire

Interbestuurlijk toezicht op de uitvoering van vergunningverlening,
toezicht en handhaving

Inspectiedagen 28 mei tot en met 1 juni 2024

Datum	22 juli 2024
Status	Definitief

Colofon

ILT
Toezicht Publieke Instellingen

Contactpersoon

Holmesnummer

692078

Samenvatting

Inspectie

Het Inrichtingen- en Activiteitenbesluit BES (IAB BES) is op 22 december 2023 gepubliceerd en per 1 april 2024 in werking getreden. Dit besluit wijst voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES) vier bedrijfscategorieën aan en stelt per categorie milieuregels vast. Vóór 1 april 2024 werden de bedrijven waarvoor het Openbaar Lichaam van Bonaire (OLB) het bevoegd gezag is gereguleerd door lokale eilandverordeningen.

Van 28 mei tot en met 1 juni 2024 heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) een eerste inspectie uitgevoerd in het kader van interbestuurlijk toezicht (IBT). De inspectie was gericht op de wijze waarop het bestuurscollege van het OLB invulling geeft aan de vereisten van de Wet vrom BES en het IAB BES.

Daarnaast is speciale aandacht besteed aan de wijze waarop het bestuurscollege invulling geeft aan haar verantwoordelijkheid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) bij twee bedrijven die voor Bonaire een vitale functie vervullen. Dit betreft het afvalbedrijf Selibon en de beoogde nieuwe brandstofterminal BBT.

Vanwege de korte tijd tussen inwerkingtreding van het IAB BES en deze inspectie is bij de beoordeling van de stand van zaken met name gekeken naar de mate waarin het bestuurscollege na 22 december 2023 concrete acties in gang heeft gezet. Dat geldt echter niet voor het VTH-proces van de twee genoemde bedrijven met een vitale functie. Daar is ook de periode voorafgaand aan 1 april 2024 betrokken bij de beoordeling.

Conclusies

- Het bestuurscollege geeft blijk van betrokkenheid bij de implementatie van de nieuwe regelgeving en is met concrete acties van start gegaan. Het bestuurscollege voldoet nog niet aan de vereisten als genoemd in het IAB BES. Met name op het gebied van VTH zijn aanzienlijke achterstanden vastgesteld.
- Het OLB heeft 28 bedrijven type III in beeld gebracht die zonder Hindervergunning in werking zijn. Deze bedrijven dienen op korte termijn een aanvraag voor een vergunning Wet vrom BES bij het OLB in te dienen.
- De toezegging van het Rijk om de uitvoering van de VTH-taken te ondersteunen en de achterstanden met behulp van een omgevingsdienst in Europees Nederland weg te werken was ten tijde van de inspectie nog niet nagekomen. Er is geen overeenstemming tussen het Rijk, ODNL en het bestuurscollege over de concrete invulling van de ondersteuning.
- Het handavingsinstrument van de bestuurlijke boete is niet beschikbaar op de BES, het OLB meldt dat hieraan grote behoefte bestaat.
- Met betrekking tot de twee bedrijven Selibon en BBT is vastgesteld dat het bestuurscollege geen adequate invulling geeft aan haar VTH-verantwoordelijkheid en langdurig niet tot besluitvorming komt. Bij het verder

uitblijven van besluitvorming worden de risico's op gebied van afvalbeheer, energievoorziening en drinkwaterproductie voor de bevolking van Bonaire onverantwoord groot. Juist voor deze bedrijven is een adequaat VTH-proces van het grootste belang.

Vervolgacties

- Het bestuurscollege dient in 2024 in ieder geval aan de hieronder genoemde acties invulling te geven, eventueel met ondersteuning door een omgevingsdienst:
 - Het vaststellen van een toezichts- en handhavingsbeleid;
 - Het vaststellen van een uitvoeringsprogramma;
 - Het laten vaststellen van een eilandsverordening door de eilandsraad, met nadere regels die nodig zijn ter bescherming van het milieu;
 - Het vaststellen van een overzicht van de bedrijven met een indeling in type I, II of III;
 - Het opzetten van een proces om meldingen van bedrijven type II te kunnen afhandelen en om op vergunningaanvragen van bedrijven type III te kunnen beschikken. Dit betreft ook het voor advies voorleggen van ontwerpbeschikkingen aan de ILT.
- Met betrekking tot de twee bedrijven met een vitale functie dient het bestuurscollege op zo kort mogelijke termijn de onderstaande acties uit te voeren.
 - Selibon:
 - Zorgdragen voor een dekkende vergunning Wet vrom BES voor het gehele bedrijf inclusief de stortplaats. Hiervoor is het noodzakelijk dat het vastgelopen vergunningtraject met spoed wordt opgepakt. Ofwel de vergunningaanvraag van Selibon gedateerd 1 december 2022 wordt doorgeleid naar het Rijk (Rijkswaterstaat), ofwel de vergunningaanvraag wordt door Selibon ingetrokken zodat een nieuwe volledige aanvraag kan worden ingediend.
 - Uitvoeren van adequaat toezicht en handhaving waaronder het opvolgen van het gestarte handhavingstraject.
 - BBT:
 - Komen tot besluitvorming over de vorm en locatie(s) van nieuwe brandstofopslag die uiterlijk 1 april 2026 operationeel moet zijn. Gelet hierop is besluitvorming uiterlijk 1 augustus 2024 noodzakelijk.
- De ILT zal de voortgang van deze acties volgen en indien nodig op korte termijn een volgende inspectie uitvoeren.

Inhoud

	Samenvatting	3
	Inhoud	5
1	Gegevens van de inspectie	6
	Gegevens Openbaar Lichaam Bonaire	6
	Onderwerpen	6
	Doel van de inspectie	6
	Toetsingskader	6
	Inspectieteam	6
	Reikwijdte	7
	Inspectieprogramma	7
	Specifieke dossiers	8
2	Resultaten van de inspectie	9
	Interviews	9
	Documentenonderzoek	9
	Specifieke dossiers	10
	Vervolgacties	12
3	Conclusies	14
	BIJLAGE 1: Toetsingskader	15

1 Gegevens van de inspectie

Gegevens Openbaar Lichaam Bonaire

Bezoekadres:	Kaya Grandi 30
Postadres:	Kaya Grandi 30 Kralendijk, Bonaire, Caribisch Nederland
Naam contactpersoon:	[REDACTED]
E-mailadres:	[REDACTED]

Onderwerpen

Met de inspectie van 28 mei tot en met 1 juni 2024 is de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) gestart met haar nieuwe rol als interbestuurlijk toezichthouder op de uitvoering van het Inrichtingen- en Activiteitenbesluit BES (IAB BES). Deze inspectie was gericht op het verzamelen en beoordelen van informatie met betrekking tot het proces van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zoals dat wordt uitgevoerd door het Openbaar Lichaam van Bonaire (OLB). Aan de dossiers van twee bedrijven met een vitale functie is specifiek aandacht besteed.

Doel van de inspectie

De inspectie had tot doel om de verplichtingen van het OLB en het VTH-proces voor de bedrijven die vallen onder de bevoegdheid van het OLB te toetsen aan de Wet vrom BES en het IAB BES.

Daarnaast is de planning van activiteiten in 2024 besproken met een doorkijk naar 2025 en zijn afspraken gemaakt over de prioriteiten die de ILT en het bestuurscollege in dit kader stellen.

Toetsingskader

Het toetsingskader wordt gevormd door de Wet vrom BES, het IAB BES en de Regeling Inrichtingen- en Activiteitenbesluit BES (RIA BES).

Inspectieteam

De volgende inspecteurs hebben de inspectie uitgevoerd:

- C.A.L.C. Ditvoorst
- S.M. Smeulders

Reikwijdte

Wet vrom BES

- Paragraaf 5.3: Vergunningen; artikelen 5.6 t/m 5.33

IAB BES

- Artikel 1.4: Zorgplicht
- Artikel 2.1: Algemene kwaliteitscriteria
- Artikel 2.2: Meldingen door bedrijven type II
- Artikel 3.1: Vergunningplicht door bedrijven type III
- Artikel 4.1: Mer-plicht
- Artikel 5.1: Toezicht- en handhavingsbeleid
- Artikel 5.2: Uitvoeringsprogramma toezicht- en handhaving
- Artikel 5.3: Monitoring en evaluatie
- Artikel 5.4: Rapportage
- Artikel 5.5: Bekendmaking
- Artikel 5.6: Nadere regels

Inspectieprogramma

Agenda:

- 28 mei: gesprekken met medewerkers van Directie Ruimte en Ontwikkeling (DR&O)
- 29 mei: gesprekken met medewerkers van Directie Toezicht en Handhaving (DT&H)
- 30 mei: gesprek gezaghebber
- 31 mei: gesprek eilandsecretaris, presentatie ILT aan de eilandsraad
- 1 juni: gesprek gedeputeerden Abraham en Cicilia

Personen die zijn geïnterviewd:

- DR&O: M. Pieters, G. Manuela, L. Emerenciana, M. Adriaens, W. de Wolf, J. Gonzalez Valdez
- DT&H: M. Richardson, L. de Jong, W. Sint Jago, F. Janga
- Gezaghebber N. Oleana
- Eilandsecretaris C. Frans
- Gedeputeerden C. Abraham en A. Cicilia

Gecontroleerde onderwerpen:

- Beschikbaarheid VTH-beleid en programma
- Status VTH-proces
- Monitoring en evaluatie
- Identificatie bedrijfstypen I, II en III

Ontvangen documenten:

- Overzicht voor milieu vergunningplichtige bedrijven op Bonaire, type 3 en 4 op basis van het IAB.
- Brief d.d. 4 december 2023 van DT&H aan Selibon over het voornemen tot opleggen van een last onder dwangsom.

Opgevraagde maar niet ontvangen documenten:

- Besluit van het BC waarin de aanstelling van de coördinator voor de implementatie van het IAB BES wordt goedgekeurd.
- Concept eilandsverordening (kwaliteitscriteria).
- Concept implementatieplan IAB BES.
- Concept uitvoeringsprogramma T&H 2024.
- Vervolgacties OLB op de brief van 4 december 2023 van DT&H over het voornemen tot het opleggen van een dwangsom aan Selibon.

Specifieke dossiers

Naast de algemene toetsing van het VTH-proces aan de Wet vrom BES en het IAB BES is gedurende de inspectie specifiek aandacht besteed aan twee VTH-dossiers. Van de bedrijven Selibon en BBT (Bonaire Bon Transition) is correspondentie tussen het OLB, adviseurs en de bedrijven opgevraagd.

Selibon is een bedrijf type III waarvoor in 2022 een vergunningaanvraag is ingediend voor activiteiten waarmee het een bedrijf type IV zou worden. Daarmee zou het bedrijf onder het bevoegd gezag van de minister vallen en zou het toezicht op de naleving door de ILT moeten worden uitgevoerd.

BBT is een bedrijf type IV in oprichting voor de opslag van brandstoffen, waarvoor niet het OLB, maar de minister het bevoegd gezag is voor de vergunning Wet vrom BES. Echter, het OLB is wel verantwoordelijk voor de lokale bouw- en natuurvergunningen voor deze bedrijven. Gelet op de vitale functie van dit bedrijf en daarmee de grote risico's bij een stagnerend VTH-proces is dit dossier eveneens betrokken bij de inspectie.

2 Resultaten van de inspectie

Interviews

Uit de interviews bleek dat het bestuurscollege voornemens is een coördinator implementatie IAB BES aan te stellen. Deze coördinator is vooruitlopend op zijn aanstelling gestart en heeft een concept-implementatieplan IAB geschreven. Ook heeft hij een concept 'Uitvoeringsprogramma Toezicht en Handhaving' getoond met o.a. een nadere uitwerking van de handhavingsinstrumenten.

In de periode september – december 2023 zijn alle bedrijven type III door medewerkers van DT&H geïnterviewd en bezocht. Daarbij is gebleken dat van de 40 industriële bedrijven er 12 beschikken over een vergunning op grond van de nu vervallen Hinderverordening. Dat betekent dat er 28 bedrijven zonder vergunning in werking zijn. De voorbereidingen voor het inregelen van een vergunningproces voor deze bedrijven zijn gestart. Daarnaast zijn er ongeveer 160 geitenhouderijen met meer dan 50 dieren die vallen onder type III en dus vergunningplichtig zijn. Het OLB overweegt momenteel wanneer en op welke wijze het VTH-proces voor deze geitenhouderijen zal worden opgepakt.

Het Rijk heeft nog geen concrete ondersteuning aangeboden bij onder meer het VTH-proces voor de bedrijven type III. Wel hebben eerste gesprekken plaatsgevonden tussen het Rijk, Omgevingsdienst NL (ODNL) en het bestuurscollege om na te gaan of, en zo ja op welke wijze ODNL ondersteuning kan bieden. Ook heeft een delegatie van ODNL een werkbezoek aan Bonaire gebracht om de vorm van ondersteuning te bespreken. Er is echter nog geen overeenstemming over de concrete invulling van de ondersteuning.

Voor de implementatie van de maatregelen die voortvloeien uit het IAB BES wordt door het OLB gerekend op financiële ondersteuning van de bedrijven door het Rijk, net zoals destijds bij de introductie van milieuwetgeving in Nederland het geval was.

Het instrument van de bestuurlijke boete is niet beschikbaar op de BES. Door meerdere geïnterviewden wordt aangegeven dat hier grote behoefte aan bestaat en dat dit ook al eerder onder de aandacht van het Rijk is gebracht. Tot op heden is daaraan geen gehoor gegeven.

Documentenonderzoek

Uit de getoonde documenten blijkt dat de bedrijven type III zijn geïnterviewd en dat er gewerkt wordt aan een implementatieplan IAB BES.

Artikel 2.1.3 van het IAB BES stelt dat de eilandsraad een eilandsverordening dient vast te stellen. Deze eilandsverordening heeft tot doel om nadere regels te stellen aan kwaliteitscriteria in de RIA BES. Hiermee kunnen algemene begrippen worden geconcretiseerd en worden afgestemd op de lokale situatie en specifieke milieuambities. Zo is het mogelijk om bijvoorbeeld voor het gebruik van lichtbronnen het criterium 'tot een aanvaardbaar niveau' nader te concretiseren (artikel 2.4.1). Daarnaast biedt de verordening ruimte om voorschriften verder te

verfijnen en waar wenselijk een hogere ambitie vast te stellen. Er kunnen bijvoorbeeld striktere eisen worden gesteld aan grenswaarden voor emissies naar de lucht (artikel 2.13.6).

Het Rijk heeft in samenwerking met het OLB een model-eilandsverordening IAB BES opgesteld. De eilandsraad heeft nog geen eilandsverordening vastgesteld.

Tijdens de inspectie is vastgesteld dat het OLB niet beschikt over een actueel toezichts- en handhavingsbeleid of een uitvoeringsprogramma. Daarnaast is geen compleet overzicht beschikbaar gesteld van de bedrijven met een indeling in type I, II of III. Voor deze bedrijven is nog geen proces opgezet om meldingen en vergunningaanvragen te kunnen afhandelen.

Specifieke dossiers

Aan de VTH-dossiers van twee bedrijven is aandacht besteed vanwege hun vitale functie op het eiland. Met betrekking tot deze bedrijven is vastgesteld dat het bestuurscollege geen adequate invulling geeft aan haar VTH-verantwoordelijkheid en langdurig niet tot besluitvorming komt.

Selibon Lagun (hierna: Selibon)

- Selibon is het afvalverwerkingsbedrijf op Bonaire met een grote stortplaats, glasverwerking, een klein-chemisch-afval (KCA) faciliteit, een slobfaciliteit, een afvalverbrander en opslagtanks voor afgewerkte olie.
- Vergunnings situatie
 - Op 19 december 2018 is de oprichtingshindervergunning voor het afvalcentrum Selibon afgegeven. Deze vergunning omvat een loods met een verbrandingsinstallatie voor biomedisch afval, een koelcontainer voor biomedisch afval, een loods om afvalstromen te bewerken en te selecteren, zeecontainers voor de opslag van bewerkte afvalstromen, een afvalbrennpunt en een schaftkeet/kantoorunit. De stortplaats is niet aangevraagd en daarmee ook niet vergund.
 - Op 27 maart 2020 heeft Selibon een veranderaanvraag voor de hindervergunning ingediend, gedateerd 6 februari 2020. Deze omvat het uitbreiden van de inrichting met een (bovengrondse) opslaginstallatie voor afgewerkte olie. Het is niet aangetoond dat deze aanvraag formeel door het OLB in behandeling is genomen.
 - Op 6 mei 2020 heeft het OLB een gedoogbeslissing afgegeven, geldig tot 1 maart 2021. Dit betreft de plaatsing van de opslaginstallatie voor afgewerkte olie van in totaal 136 m³.
 - Selibon heeft op 28 december 2020 een verlenging van de gedoogbeslissing met een looptijd tot 1 maart 2022 aangevraagd. Deze gedoogbeslissing is ook in concept opgesteld, maar is niet door het OLB afgegeven.
 - Op 1 december 2022 is door Selibon een wijziging aangevraagd van de hindervergunning. Deze wijziging betreft een uitbreiding van de inrichting met tanks voor de opslag van afgewerkte olie, een KCA-depot, een glas crusher, een slob faciliteit en een destillatie unit (waste oil treatment plant). Op deze aanvraag is door het OLB geen besluit genomen.

- Het bovenstaande betekent dat een groot deel van het bedrijf momenteel zonder vergunning in werking is. Er is geen vergunning afgegeven voor de stortplaats, de uitbreiding van de inrichting met tanks voor de opslag van afgewerkte olie, een KCA-depot, een glas crusher, een slob faciliteit en een destillatie unit (waste oil treatment plant).
- Op 17 maart 2023 heeft de staatssecretaris van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) het bestuurscollege per brief verzocht om RWS te betrekken bij de beoordeling van de vergunningaanvraag van 1 december 2022. Deze aanvraag leidt er immers toe dat Selibon een bedrijf type IV zou worden. Aan dit verzoek is door het bestuurscollege geen gehoor gegeven.
- Op basis van het IAB BES betreft de vergunningaanvraag een bedrijf type IV en zou de minister het bevoegd gezag worden. De ILT heeft het OLB daarom verzocht de aanvraag met spoed door te sturen aan RWS. Het OLB heeft echter gesteld dat deze aanvraag zonder toestemming van de aandeelhouders van Selibon is ingediend en dat de aanvraag daarom zou moeten worden ingetrokken. Dit is tot op heden niet gebeurd.
- Toezicht
 - Op 22 mei, 23 augustus en 27 oktober 2023 hebben inspecteurs van de Directie Toezicht en Handhaving (DT&H) inspecties uitgevoerd waarbij meerdere overtredingen van de hindervergunning zijn vastgesteld.
 - Voor deze overtredingen is op 4 december 2023 een voornemen tot een last onder dwangsom (LOD) verstuurd. Dit voornemen stelde een termijn voor het indienen van een zienswijze tot 18 december 2023 en een voorgenomen hersteltermijn van de overtredingen tot 31 december 2023.
 - Het OLB heeft geen informatie verstrekt waaruit blijkt dat er een zienswijze is ingediend. Ook is geen informatie verstrekt waaruit blijkt dat door DT&H opvolging is gegeven aan het voornemen tot opleggen van een LOD.
- Naar aanleiding van klachten uit de buurt heeft onderzoeksbureau EcoVision in opdracht van Selibon op 6 en 7 februari 2023 een onderzoek naar de emissie van de verbrandingsoven uitgevoerd. Op basis van zorgwekkende eerste resultaten kondigde Selibon op 1 maart 2023 aan de verbrandingsoven voorlopig stil te leggen. Dit heeft tot gevolg dat op het terrein van Selibon inmiddels een groot aantal ongekoelde zeecontainers met bio-medisch en infectueus materiaal aanwezig is dat wacht op verbranding. Inspecteurs van DT&H hebben onder andere op 17 april 2023 vastgesteld dat een deel van dit afval nu op het terrein wordt begraven.
- Op 10 mei 2023 is een grote brand uitgebroken op de (niet vergunde) stortplaats. Deze brand heeft meerdere dagen gewoed waarbij een groot aantal woningen is ontruimd en bewoners in een hotel zijn ondergebracht. Medewerkers van DT&H zijn ter plekke geweest en hebben Selibon verzocht om een Plan van Aanpak. Mondeling is aangegeven dat dit is plan geleverd en door DT&H doorgestuurd naar de Directie Ruimte en Ontwikkeling (DR&O). Hierop is geen verdere actie ondernomen.

BBT

- BBT is de beoogde nieuwe brandstofterminal op Bonaire die de huidige opslag van brandstoffen bij Curoil Hato (benzine en diesel) en Curoil Airport (kerosine) moet vervangen. Voor deze beide locaties loopt de tijdelijke wijziging van de vergunning Wet vrom BES af per 1 april 2026.
- BBT is opgericht op basis van een bestuursovereenkomst tussen het Rijk en het bestuurscollege van Bonaire. Deze overeenkomst is vastgelegd in de 'Bestuursovereenkomst brandstofvoorziening Bonaire', ondertekend op 17 juni 2021.
- Voor dit bedrijf type IV is in november 2023 de mer-notitie ingediend en begin april 2024 zijn de vergunningen Wet vrom BES en Wet maritiem beheer BES aangevraagd bij RWS. De bouw- en natuurvergunning zijn nog niet aangevraagd bij het OLB.
- Het nieuwe bestuurscollege dat per 24 oktober 2023 is aangetreden erkent de bestuursovereenkomst niet en heroverweegt de bouw van deze nieuwe brandstofterminal in de huidige vorm. Daarmee zijn de vergunningprocedures stopgezet. Gelijktijdig komt het aflopen van de tijdelijke vergunningen van de huidige opslaglocaties snel dichterbij. Verder uitstel van besluitvorming over de vergunningaanvragen bedreigt de energievoorziening van Bonaire, de drinkwaterproductie en alle middelen van het transport van, naar en op Bonaire.

Vervolgacties

- Het bestuurscollege dient uiterlijk 31 december 2024 in ieder geval aan de hieronder genoemde punten invulling te geven, eventueel met ondersteuning door een omgevingsdienst:
 - Het actualiseren van het toezichts- en handhavingsbeleid;
 - Het actualiseren van een uitvoeringsprogramma;
 - Het laten vaststellen van een eilandsverordening door de eilandsraad, met nadere regels die nodig zijn ter bescherming van het milieu;
 - Het vaststellen van een overzicht van de bedrijven met een indeling in type I, II of III;
 - Het opzetten van een proces om meldingen en vergunningaanvragen van bedrijven type II en III te kunnen afhandelen.
- Met betrekking tot de twee specifiek genoemde bedrijven dient het bestuurscollege op zo kort mogelijke termijn de onderstaande acties uit te voeren.
 - Selibon:
 - Zorgdragen voor een dekkende vergunning Wet vrom BES voor het gehele bedrijf inclusief de stortplaats. Hiervoor is het noodzakelijk dat het vastgelopen vergunningtraject met spoed wordt opgepakt. Ofwel de vergunningaanvraag van Selibon gedateerd 1 december 2022 wordt doorgeleid naar het Rijk (Rijkswaterstaat), ofwel de vergunningaanvraag wordt door Selibon ingetrokken zodat een nieuwe volledige aanvraag kan worden ingediend.
 - Uitvoeren van adequaat toezicht en handhaving waaronder het opvolgen van het gestarte handhavingstraject.

- BBT:
 - o Komen tot besluitvorming over de vorm en locatie(s) van nieuwe brandstofopslag die uiterlijk 1 april 2026 operationeel moet zijn. Gelet hierop is besluitvorming uiterlijk 1 augustus 2024 noodzakelijk.
- De ILT zal de voortgang van deze acties volgen en indien nodig op korte termijn, maar in ieder geval in het najaar van 2024 of begin 2025, een volgende inspectie uitvoeren.

3 Conclusies

Algehele indruk inspectie

Totaalindruk

Het OLB is gestart met de implementatie van het IAB BES. De bedrijven type I, II en III zijn door DT&H bezocht. Ook is een conceptprogramma opgesteld voor het VTH-proces. Tegelijkertijd constateert het inspectieteam dat het bestuurscollege in ieder geval op twee dossiers geen adequate invulling geeft aan haar VTH-verantwoordelijkheid en langdurig niet tot besluitvorming komt. Hierdoor worden afvalbeheer, de energie- en de daarmee samenhangende drinkwaterproductie op Bonaire ernstig bedreigd.

Medewerking tijdens de inspectie

De medewerking tijdens de inspectie was goed, de inspecteurs hebben alle medewerking gekregen om de inspectie uit te voeren. Daar staat tegenover dat meerdere documenten die tijdens de inspectie door het OLB zijn benoemd en/of getoond, ondanks herhaalde schriftelijke verzoeken niet aan de ILT zijn toegestuurd. Op het conceptrapport van de inspectie is geen ambtelijke reactie ontvangen.

Corrigeren tekortkomingen

Het IAB BES is gepubliceerd op 22 december 2023 en per 1 april 2024 in werking getreden. De inspectie eind mei 2024 betrof een eerste inspectie, kort na de inwerkingtreding van deze nieuwe regelgeving. De ILT constateert dat het IAB BES weliswaar een lange voorbereidingstijd heeft gekend, maar dat de tijd tussen de inwerkingtreding van dit besluit en deze eerste inspectie kort is geweest. Dat betekent dat het bestuurscollege en de bedrijven weinig tijd hebben gehad om te voldoen aan deze nieuwe regelgeving. Bij de beoordeling van de stand van zaken is daarom vooral gekeken naar de mate waarin het bestuurscollege na 22 december 2023 concrete acties in gang heeft gezet.

Bij de twee bedrijfsdossiers Selibon en BBT zijn ernstige tekortkomingen in het VTH-proces geconstateerd die het afvalbeheer, de energievoorziening en daarmee ook de drinkwaterproductie bedreigen. Hiervoor dient het bestuurscollege op zeer korte termijn concrete beslissingen te nemen die staan genoemd onder de 'Vervolgacties' in hoofdstuk 2. Gelet op het grote belang van deze dossiers zal de ILT actief de voortgang bewaken en zo nodig vervolgstappen zetten. Bij de volgende inspectie zal de voortgang gecontroleerd worden.

BIJLAGE 1: Toetsingskader

Wet vrom BES

Paragraaf 5.3: Vergunningen

Dit betreft de artikelen 5.6 t/m 5.33, zie daarvoor de geldende teksten van de Wet vrom BES.

Inrichtingen- en Activiteitenbesluit BES

Artikel 1.4: Zorgplicht

1. Degene die een inrichting type I, II, III of IV drijft en weet of redelijkerwijs had kunnen weten dat hiermee nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan of kunnen ontstaan die niet of onvoldoende kunnen worden voorkomen of beperkt door naleving van de bij of krachtens dit besluit gestelde regels, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen.
2. Als het voorkomen van de nadelige gevolgen, bedoeld in het eerste lid, niet mogelijk is, is diegene verplicht deze gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.
3. Onder het voorkomen, beperken of ongedaan maken van het ontstaan van de nadelige gevolgen wordt verstaan:
 - a. een doelmatig gebruik van energie en grondstoffen;
 - b. het voorkomen dan wel voor zover dat niet mogelijk is het zoveel mogelijk beperken van:
 - 1°. bodemverontreiniging;
 - 2°. verontreiniging van het grondwater;
 - 3°. verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam;
 - 4°. luchtverontreiniging;
 - 5°. geluidhinder;
 - c. het voorkomen dan wel voor zover dat niet mogelijk is het tot een aanvaardbaar niveau beperken van:
 - 1°. geurhinder;
 - 2°. lichthinder;
 - 3°. stofhinder;
 - 4°. trillinghinder;
 - d. het voorkomen dan wel voor zover dat niet mogelijk is het zoveel mogelijk beperken van de nadelige gevolgen voor het milieu van het verkeer van personen en goederen van en naar de inrichting;
 - e. het voorkomen van risico's voor de omgeving en ongewone voorvallen dan wel voor zover dat niet mogelijk is het zoveel mogelijk beperken van de risico's voor de omgeving en de kans dat ongewone voorvallen zich voordoen en de gevolgen hiervan;
 - f. het zorgen voor een goede staat van onderhoud van de inrichting;
 - g. de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater;
 - h. het doelmatig beheer van afvalwater, afvalstoffen en energie;

- i. het beschermen van de duisternis en het donkere landschap in door het bevoegd gezag aangewezen gebieden.

Artikel 2.1: Algemene kwaliteitscriteria

1. Degene die een type I of II inrichting drijft, voldoet aan de bij ministeriële regeling vast te stellen kwaliteitscriteria alsmede aan de nadere regels gesteld bij eilandsverordening.
2. De bij ministeriële regeling vast te stellen kwaliteitscriteria hebben in elk geval betrekking op de onderwerpen:
 - a. het doelmatig beheer van afvalstoffen;
 - b. de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater;
 - c. het doelmatig beheer van het afvalwater en het beperken van de hoeveelheid afvalwater;
 - d. het voorkomen van verontreiniging van een oppervlaktewaterlichaam;
 - e. het beschermen van het koraalrifecosysteem;
 - f. het beschermen van de kwaliteit van de bodem en van het grondwater;
 - g. het voorkomen van de verontreiniging van de bodem;
 - h. het voorkomen of beperken van geluidhinder, lichthinder, trilling-hinder en geurhinder;
 - i. het beschermen van de kwaliteit van de lucht;
 - j. het voorkomen of het beperken van diffuse emissies in de lucht;
 - k. het waarborgen van de veiligheid;
 - l. het beschermen van de gezondheid;
 - m. het zuinig gebruik van grondstoffen;
 - n. doelmatig energiegebruik.
3. De eilandsraad stelt nadere regels als bedoeld in artikel 5.1, vierde lid, van de wet, over de kwaliteitscriteria, bedoeld in het eerste lid, die betrekking hebben op de onderwerpen, bedoeld in het tweede lid.

Artikel 2.2: Meldingen door bedrijven type II

1. Degene die een inrichting type II opricht, verandert of de werking daarvan verandert, meldt dat bij het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 1.3, eerste lid.
2. De melding wordt uiterlijk vier weken voor de datum waarop de oprichting, verandering of verandering van de werking plaats zal vinden gedaan.
3. De melding is niet vereist als overeenkomstig dit artikel al eerder een melding is gedaan en geen sprake is van een afwijking van de bij die eerdere melding verstrekte gegevens.
4. Bij een melding worden in ieder geval de volgende gegevens verstrekt:
 - a. naam, adres, telefoonnummer en e-mailadres van degene die de inrichting opricht, verandert of de werking daarvan verandert;
 - b. naam, adres en kadastraal perceelnummer van de inrichting;
 - c. inschrijvingsnummer van het bedrijf bij de Kamer van Koophandel;
 - d. voorgenomen tijdstip van oprichting of verandering van de inrichting;
 - e. aard en omvang van de activiteiten van de inrichting;
 - f. nummer van de bouwvergunning.

Artikel 3.1: Vergunningplicht voor bedrijven type III

Degene die een inrichting type III of IV opricht, in werking heeft, verandert of de werking daarvan verandert, vraagt schriftelijk een vergunning als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, van de wet, aan bij het bevoegd gezag, bedoeld in artikel 1.3.

Artikel 4.1: mer-plicht

1. Als activiteiten als bedoeld in artikel 7.1, eerste lid, onderdeel a, van de wet, worden aangewezen de activiteiten die behoren tot een categorie die in kolom 1 van bijlage 2, onderdeel B, van dit besluit, is omschreven.
2. Als activiteiten als bedoeld in artikel 7.1, eerste lid, onderdeel b, van de wet worden aangewezen:
 - a. de activiteiten die behoren tot een categorie die in kolom 1 van bijlage 2, onderdeel C, van dit besluit, is omschreven;
 - b. alle overige activiteiten die belangrijke nadelige gevolgen kunnen hebben voor de natuur of natuurwaarden van een gevoelig gebied of bufferzone gevoelig gebied, of die het landschap van het gevoelige gebied of de bufferzone gevoelig gebied in ernstige mate kunnen ontsieren of waarvoor een vergunning is vereist, die betrekking heeft of mede betrekking heeft op de bescherming van het milieu dan wel een gedeelte van het milieu.
3. Als categorieën van besluiten als bedoeld in artikel 7.1, tweede onderscheidenlijk derde lid, van de wet, worden aangewezen de besluiten opgenomen in bijlage 2, onderdeel B, kolom 4, onderscheidenlijk bijlage 2, onderdeel C, kolom 3, van dit besluit.
4. Als categorieën van plannen als bedoeld in artikel 7.1, vierde lid, van de wet, worden aangewezen de plannen die zijn opgenomen in bijlage 2, onderdeel B, kolom 3, van dit besluit, voor zover die plannen een kader vormen voor een besluit dat behoort tot een categorie die is aangewezen op grond van artikel 7.1, tweede lid, van de wet en voor zover die plannen niet zijn aangewezen als categorieën van besluiten bedoeld in het derde lid.
5. Bij ministeriële regeling kunnen, per openbaar lichaam, met het oog op de bescherming van het milieu andere activiteiten, besluiten en plannen worden aangewezen dan de activiteiten, besluiten en plannen aangewezen op grond van het eerste tot en met vierde lid.

Artikel 5.1 Toezicht- en handhavingsbeleid

1. Onze Minister en het bestuurscollege die zijn belast met de bestuursrechtelijke handhaving bedoeld in artikel 10.2 van de wet, stellen ieder voor zich het toezicht- en handhavingsbeleid vast. Het toezicht- en handhavingsbeleid wordt vastgesteld voor een periode van ten minste één kalenderjaar.
2. In het toezicht- en handhavingsbeleid worden in elk geval aangegeven:

- a. de doelen en gestelde prioriteiten van Onze Minister en het bestuurscollege op het gebied van toezicht en handhaving;
 - b. de voorgenomen activiteiten om de doelen en prioriteiten te behalen;
 - c. een risicoanalyse waarop de doelen en prioriteiten zijn gesteld; en
 - d. de benodigde capaciteit voor de uitvoering van het toezicht-en handhavingsbeleid.
3. Het toezicht- en handhavingsbeleid geeft voorts inzicht in:
 - a. de nalevingsstrategie en aanvullende toezicht- en handhavingsinstrumenten;
 - b. de afspraken die Onze Minister en het bestuurscollege hebben gemaakt met de andere betrokken bestuursorganen en organen die belast zijn met de strafrechtelijke handhaving, over de samenwerking bij en de afstemming van de werkzaamheden.
 4. Onze Minister en het bestuurscollege stemmen het toezicht- en handhavingsbeleid voordat het wordt vastgesteld, af met de betrokken bestuursorganen en organen die belast zijn met de strafrechtelijke handhaving.
 5. Titel 4.3 van de Algemene wet bestuursrecht is van overeenkomstige toepassing op het toezicht- en handhavingsbeleid.

Artikel 5.2 Uitvoeringsprogramma toezicht- en handhaving

1. Onze Minister en het bestuurscollege werken het toezicht- en handhavingsbeleid, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, jaarlijks uit in een uitvoeringsprogramma. Hierin wordt aangegeven welke voorgenomen activiteiten Onze Minister en het bestuurscollege het komende kalen- derjaar uitvoeren en de bijbehorende benodigde capaciteit voor die uitvoering. Daarbij wordt rekening gehouden met de gestelde doelen en prioriteiten als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, onderdeel a.
2. Artikel 5.1, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 5.3 Monitoring en evaluatie

1. Onze Minister en het bestuurscollege bewaken de resultaten en de voortgang van:
 - a. het bereiken van de gestelde doelen, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid; en
 - b. de uitvoering van het uitvoeringsprogramma, bedoeld in artikel 5.2.
2. Onze Minister en het bestuurscollege passen op grond van de resultaten genoemd in het eerste lid, het toezicht- en handhavingsbeleid, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, zo nodig aan.

Artikel 5.4 Rapportage

Het bestuurscollege rapporteert jaarlijks aan de eilandsraad en aan Onze Minister over:

- a. het bereiken van de krachtens artikel 5.1, tweede lid, onderdeel a, doelen en gestelde prioriteiten;
- b. de uitvoering van de afspraken, bedoeld in artikel 5.1, vierde lid; en

- c. de uitgevoerde activiteiten die zijn opgenomen in de uitvoeringsprogramma's, bedoeld in artikel 5.2, en in hoeverre deze activiteiten hebben bijgedragen aan het bereiken van de krachtens artikel 5.1, eerste en tweede lid, gestelde doelen.

Artikel 5.5 Bekendmaking

Het toezicht- en handhavingsbeleid, bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, het uitvoeringsprogramma, bedoeld in artikel 5.2, eerste lid, en de rapportage, bedoeld in artikel 5.4, worden als geheel bekendgemaakt overeenkomstig de Bekendmakingswet.

Artikel 5.6 Nadere regels

In overeenstemming met artikel 10.9, vierde lid, van de wet kunnen bij ministeriële regeling nadere regels worden gesteld over de doelmatige handhaving van de wet, waaronder in ieder geval regels over:

- a. de wijze waarop inspecties worden uitgevoerd;
- b. sanctieoplegging; en
- c. kwalificaties van toezichthoudende ambtenaren.